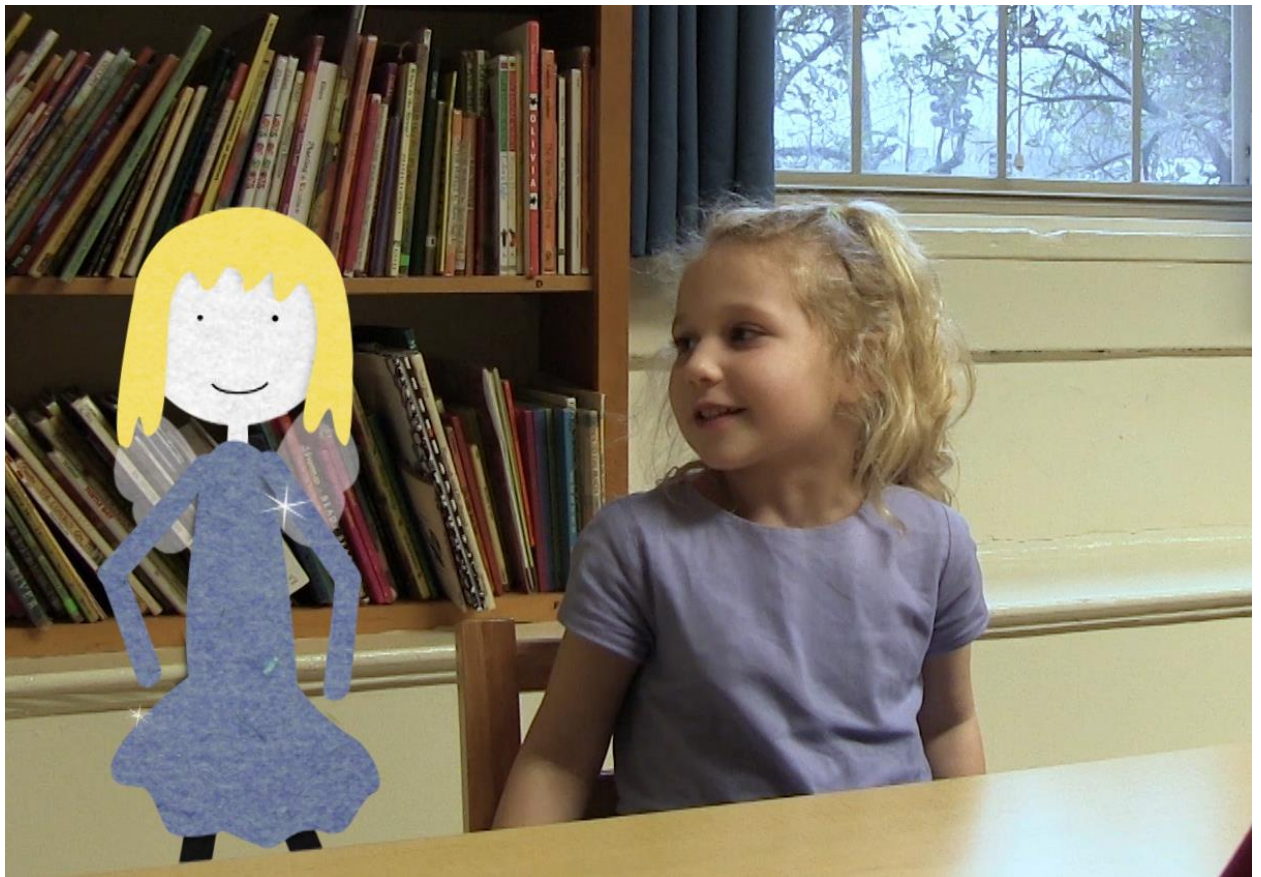

همه چیز درباره دوست خیالی کودک+نکات تربیتی مهم H1

یکی از مقوله‌های بسیار مهم در بین مسائل تربیتی کودک، مسئله‌ی دوست خیالی کودک است. این موضوع برای برخی از والدین جذاب و دوست‌داشتنی و برای برخی دیگر نگران‌کننده است. گاهی پیش می‌آید که پدرها و مادرها در مواجهه با این مسئله درمانده می‌شوند و نمی‌دانند که باید چه کار کنند.

گاهی نیز اغلب والدین تصور می‌کنند که باید برای رفع این مسئله به مشاور مراجعه کنند. برخی از اولیا نیز با کودک برخورد کرده و با روش‌های تربیتی تنبیه و تشویق سعی در انکار و یا سرکوب دوست خیالی کودک دارند. فارغ از تمام این نگرش‌ها امروز می‌خواهیم پیش از هر چیز شناخت بیشتری از این دوستان اسرارآمیز که اغلب کودکان یکی از آن‌ها دارند داشته باشیم. در ادامه خواهید دید که چگونه باید با این دوستان خیالی برخورد کنید تا نه این موضوع از حد مجاز فراتر رفته و نه کودکان سرکوب شده و دچار آسیب شود.

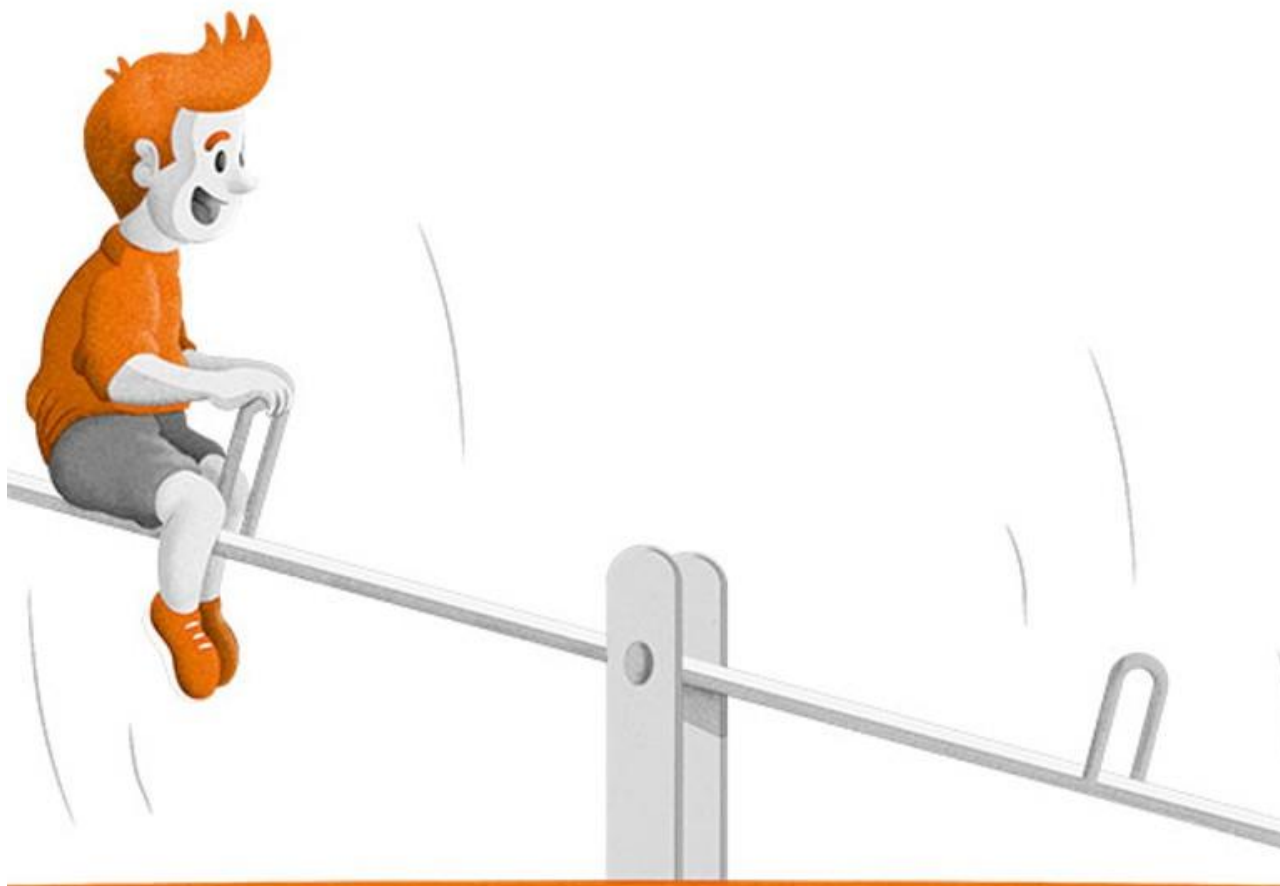
دوست خیالی کودک کیست؟ H2

به مقوله‌ی دوست خیالی از دیدگاه‌های مختلفی می‌توان پرداخت. یکی از جذاب‌ترین راه‌های پرداختن به مسائل، نگاه زبانی به آن‌هاست. یعنی بیایید این نامیده را بررسی کنیم و ببینیم از چه چیزی خبر می‌دهد و چه ویژگی‌هایی دارد و از کجا سرچشمه می‌گیرد.

«دوست خیالی» ترکیبی از دو واژه‌ی معنادار است که هر کدام به خودی خود فضای گسترده‌ای را پوشش می‌دهند. دوست کیست؟ پاسخ این سوال را خودتان خوب می‌دانید. درست است تعاریف ما از دوست با یکدیگر متفاوت است اما در یک تعریف کلی دوست فرد همراهی است که با او وقت گذرانده و جنبه‌هایی از زندگی‌مان را با او شریک می‌شویم. این جنبه‌ها می‌تواند شامل زندگی مادی، عاطفی و ... شود. دوست محرم اسرار است و در شرایط سختی کنار ماست. دوست برای کودک یک موقعیت خوب شناخت زندگی و یک هم‌بازی بی‌نظیر است.

پس اگر صفت «خیالی» را از ترکیب بالا برداریم داشتن دوست چیز عجیبی نخواهد بود و شما با آن کنار خواهید آمد. اما اگر بخواهیم به بُعد خیالی بودن این دوست پردازیم باید به چه جنبه‌هایی توجه کنیم و چه مفاهیمی را از نظر بگذرانیم؟

تخیل بخشی جدا نشدنی از ذهن انسان است. درست است که در طول زندگی و به مرور پس از عادت کردن به برخی باورها از این قوه‌ی اساسی در مغز وی کم می‌شود، اما تخیل همواره نقشی اساسی در موفقیت افراد داشته است. این تخیل است که به کمک آن توانسته‌ایم اختراعات مختلفی را ببینیم و از آن‌ها بهره‌مند شویم. اما حدود منطقی تخیل چیست؟ در بخش بعد تخیل را با نگاهی به خلاقیت بازبینی می‌کنیم تا دوست خیالی کودک را بیشتر بشناسیم.

شناخت بیشتر دوست خیالی کودک؟ H2

به کار بردن تخیل در بازی کودکان را بسیار دیده‌ایم. جایی که عروسک‌هایشان را برمی‌دارند و به جای آن‌ها حرف می‌زنند و کار انجام می‌دهند. تخیل بچه‌ها در خاله‌بازی با غلظت کم‌تری نیز قابل مشاهده است و می‌بینیم چطور خودشان را در شخصیت‌های مختلف فرض کرده و رفتار می‌کنند. پس عموماً تخیل چیز بدی نیست و در اغلب مواقع لازم به نظر می‌رسد.

وقتی کودک دوست خیالی دارد، می‌توان گفت با خلاقیت شگرف خود ویژگی‌های ظاهری و رفتاری یک دوست را ساخته و در ذهنش می‌پردازد. حرف زدن کودک با دوست خیالی‌اش به این شکل است که به جای خود و او فکر کرده و حرف می‌زند. وقتی اتفاق خاصی می‌افتد از طرف دوستش نظر می‌دهد و در مجموع تمام وجود دوستش از ذهن او ریشه می‌گیرد.

در خصوص شخصیت کودک نمی‌توان نظر خاصی داشت. این شخصیت می‌تواند ظاهری به غایت تخیلی با گوش‌ها و بینی و چشم‌های نامتعارف داشته باشد. می‌تواند یک شخصیت کارتونی باشد که کودک علاقه‌ی زیادی به او دارد. برای مثال نمی‌توانید به دنبال سن دوست خیالی کودک باشید و مشخصات ثابت و مشخصی از او را جویا باشید. پس نمی‌توان توقع شناختی منطقی از این دوست داشته باشیم و تنها می‌توانیم به رفتارهای کودک توجه کنیم و اتفاقات را از مجرای او پیگیر شویم.

علت داشتن دوست خیالی کودکان و فواید آن H2

با تمام این تفاسیر چه چیزی داشتن دوست خیالی کودک را بدل به امری مفید می‌کند؟ در این بخش به طور دقیق به پاسخ این سوال می‌پردازیم.

برای پاسخ به این سوال باید چند نکته‌ی اساسی را در خصوص کودکان و نحوه‌ی آموزش کودکان و رشد فکری آن‌ها را مرور کنیم. اصلی‌ترین ابزار آموزش و یادگیری در کودکان بازی‌ست. این ابزار سبب یادگیری مهارت‌های زبانی، اجتماعی، حل مسئله و ... در کودک می‌شود.

بازی‌هایی که در بخش قبل مثال زدیم نیز این فواید را دارند. در هنگام بازی‌های دسته‌جمعی و بازی‌هایی که در آن‌ها بچه‌ها شرایطی را شبیه‌سازی می‌کنند، می‌توانند مهارت‌های ارتباطی‌شان را تقویت کنند. این مهارت‌های ارتباطی در رفتار کودک با دوست خیالی‌اش جلوه‌ای دیگر پیدا می‌کنند. چرا که کودک نیاز دارد برای معنادار کردن رابطه‌ای که با دوست خیالی دارد بر پایه‌ی اصولی خاص رفتار کند. در خلال این رابطه‌ی معنادار کودک موقعیت‌های مختلفی را تصور کرده و اقدام به تصمیم‌گیری برای حرف‌ها و حرکاتش می‌کند که به خودی‌خود نقش به‌سزایی در تقویت هوش هیجانی کودک دارد.

از طرفی درست است که این دوست خیالی‌ست، اما می‌تواند اغلب کارکردهای یک دوست واقعی را داشته باشد. یعنی اگر بخواهیم علت داشتن دوست خیالی کودکان را بررسی کنیم می‌توانیم از بُعد فواید داشتن دوست به آن نگاه کنیم. کودک مدام در حال تجربه‌ی اتفاقات و موقعیت‌های جدید است و در میان گذاشتن این مسائل با یک دوست بسیار کمک‌کننده است و از اضطراب وی می‌کاهد. به ویژه در خانواده‌های تک‌فرزند این مسئله اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. این شرایط می‌تواند باعث شود که حرف زدن کودک با دوست خیالی تعریفی منطقی و هدفمند داشته باشد.

نحوه‌ی برخورد با دوست خیالی کودکان H2

در بخش‌های قبل به اهمیت دوست خیالی کودک و نکات مربوط به آن پرداختیم. اما بخش مهم‌تر بحث‌مان را باید به نحوه برخوردتان با این دوست خیالی اختصاص دهیم. این بسیار مهم است که شما در مواجهه با این دوست خیالی باید چگونه رفتار کنید و چه نکاتی را در نظر داشته باشید.

نگران نشوید H3

با توجه به تفاسیری که در خصوص دوست خیالی کودک گفتیم باید تا کنون متوجه شده باشید که وجود این دوست در زندگی کودک چیز بسیار عجیبی نیست. این را از آن جهت می‌گوییم که پدرها و مادرها از نگرانی خود کاسته و انرژی خود را برای گرفتن بهترین تصمیم در رفتار با این حالت بگذارند.

نگرانی انرژی و تمرکز را از شما می‌گیرد و اجازه نمی‌دهد واقعیت را بدون قضاوت ببینید. وجود نگرانی و قضاوت مداوم باعث می‌شود تا مدام منتظر رفتن دوست خیالی فرزندتان باشید و این مسئله بر روی رفتارشان تاثیر منفی‌ای می‌گذارد.

سعی کنید کودک را درک کنید و دوستش را بپذیرید H3

این که کودکان یک دوست خیالی دارد حتماً یک دلیل دارد. این دلیل می‌تواند وجود یک شرایط استرس‌زا برای او باشد. دلیل این استرس هم می‌تواند در حیطه‌های مختلفی قابل بررسی باشد. ایجاد تغییرهای ناگهانی در زندگی کودک از جمله محل زندگی، شرایط حضور در کنار پدر و مادر و ... می‌توانند نقش ایجاد این استرس را داشته باشند.

همچنین ممکن است عدم وقت گذاردن کافی با فرزندان او را به این سمت سوق داده باشد. پس باید بدون حساسیت و نگرانی به دلیل این موضوع فکر کنید و اگر نقطه‌یضعفی در خود و رفتارتان می‌بینید آن را برطرف کنید. همچنین اگر از دیدگاه کودک به مسائل نگاه می‌کنید و مسئله‌ای می‌بینید اقدام به حل آن کنید.

با دوست خیالی کودک تعامل نکنید و وارد گفت‌وگو نشوید H3

پذیرفتن دوست کودک به معنای وارد تعامل شدن با او نیست. این تصمیم می‌تواند بسیار خطرآفرین باشد. چرا که این دوست خیالی در ذهن کودک است و در حقیقت کودک خالق اوست نه شما. این ممکن نیست که شما جمله‌ای را به دوست خیالی کودک بگویید و جوابش را خودتان انتخاب کنید. منظورمان این است که شما نمی‌توانید شرایطی مشابه حرف زدن کودک با دوست خیالی‌اش را شبیه‌سازی کنید. مثلاً تصور کنید می‌خواهید کودک را به رخت‌خواب ببرید و او این را قبول نمی‌کند. حال شما برای راضی کردنش به سراغ دوستش می‌روید و می‌گویید ببین دوستت می‌گه باید به موقع خوابیدی!!!

این جاست که کودکان پادشاهی‌اش را بر سرزمین خیالی‌اش به رخ شما می‌کشد و خواهید دید که دوست کودکتان نظر او را بیشتر از نظر شما می‌پسندد و حامی اوست نه شما. پس اگر زمانی خود کودک هم خواست شما را با دوستش روبرو کند زیر بار نروید و از کودک بخواهید که خود با او صحبت کند. این از جمله مسائلی است که باعث می‌شود نحوه‌ی برخورد با دوست خیالی کودکان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد.

نکات تربیتی در خصوص دوست خیالی کودک H3

وجود دوست خیالی کودک می‌تواند موقعیتی ایجاد کند تا شما به ضعف‌های تربیتی خود پی ببرید. نوع رفتار کودک با دوست خیالی‌اش می‌تواند نشان‌دهنده‌ی نوع رفتار شما با او باشد. این موقعیت وجود دارد که شما نوع مکالمات کودک با دوستش را در نظر داشته باشید. همچنین اتفاقاتی که برای دوست کودک می‌افتد خود نشان‌دهنده‌ی افکار درونی کودک شماست.

البته این مسئله حساسیت‌های ویژه‌ای دارد و می‌تواند سبب پیامدهای مخربی نیز شود. برای مثال یکی از این پیامدها عدم مسئولیت‌پذیری کودک و نسبت دادن اشتباهاتش به دوست خود است. در چنین شرایطی ممکن است کودک دوستش را سپر خطاهای خود کند و از ضعف شما در مواجهه با دوستش سوءاستفاده کند. لذا باید توجه کافی به این نکته نیز داشته باشید.

سن کودک و سن دوست خیالی کودک H2

شاید برای‌تان این سوال پیش بیاید که در کدام سن دوست خیالی کودک سر و کله‌اش پیدا می‌شود؟ این سوال توسط متخصص‌های مختلف با پاسخ‌های متنوعی جواب داده شده است. برای مثال برخی سن ورود به این حالت را سه سالگی اعلام کرده و معتقدند تا شش سالگی این فرایند ادامه دارد.

جمع‌بندی: H4

برای مواجهه‌ی صحیح و منطقی با دوست کودک و مسائل مربوط به آن اصل اول جدی گرفتن کودک و رفتارهای اوست. بازی‌ها و خیالات کودک بخش مهمی از زندگی اوست. پس باید با آن‌ها به مثابه‌ی جدی‌ترین امری که تاکنون دیده‌اید برخورد کنید. در غیر این صورت ممکن است رفتارشان سبب کاهش اعتمادبه‌نفس کودک و تصور کم‌اهمیت بودن در وی شود.

با کودکان بیشتر وقت بگذرانید و در صورت لزوم دوستش را بیشتر بشناسید. دوست خیالی کودک مثل دوست‌های واقعی می‌تواند دوستی خوب یا دوستی بد باشد. بسنجید که آیا این دوستی برای کودکان مفید است یا آثار مخربی بر وی می‌گذارد. برخورد با دوست خیالی کودکان در خیلی مواقع تفاوت چندانی با دوست واقعی آنان ندارد.

حالا که علت داشتن دوست خیالی کودکان را بررسی کردیم شاید بتوان گفت دوست خیالی کودک برآیند حوادث و محیط کودک است. به محیط او از جمله رفتار خودتان، فیلم‌ها و کارتون‌هایی که می‌بیند، اسباب‌بازی‌ها و ... به خوبی توجه کنید.

